

Inhoud

Coproductie	13
Woordje vanuit Stichting Prof. Anton Došen	15
Voorwoord	17
Inleiding	19
Hoofdstuk 1	
Belangrijke begrippen in de emotionele ontwikkeling	23
Een conceptueel kader	
<i>Soetkin Roskam, Nele Vermeulen & Inge Willem</i>	
1. Situering	23
2. Begripsverheldering	25
2.1 Sociale, emotionele en cognitieve ontwikkeling	25
2.2 Emotionele ontwikkeling	26
2.3 Emoties, gevoelens en emotieregulatie	27
2.4 Basale behoeften en motivaties	29
3. Het ontwikkelingsdynamisch model en emotionele ontwikkeling	32
3.1 Ontwikkelingsdynamisch model	32
3.2 Continuüm van adaptief over maladaptief naar psychiatrische stoornis	38
3.3 Fasen van de emotionele ontwikkeling	41
4. Gehechtheid en emotionele ontwikkeling	58
5. Mentaliseren	61
6. Aanbevelingen	63
Hoofdstuk 2	
Emotionele ontwikkeling: state of the art	65
<i>Filip Morisse, Stijn Vandeveldde & Tom Vandries</i>	
1. Situering	65
2. Wetenschappelijk onderzoek naar emotionele ontwikkeling	66
2.1 Evidence based vs. Practice based	66

2.2	Overzicht van het actuele wetenschappelijk onderzoek rond emotionele ontwikkeling	68
2.3	Verder verwetenschappelijken van theorie, instrumenten en methodieken	69
2.4	Evolutie in de aandacht voor de ontwikkelingsdynamische benadering (van emotionele ontwikkeling) binnen de neurobiologie en de orthopedagogiek	71
2.4.1	Neurobiologie en (neuro)psychiatrie	71
2.4.2	Orthopedagogiek	73
3.	Emotionele ontwikkeling beweegt zich op verschillende lagen	75
3.1	Het belang van 'het organisatieniveau'	75
3.2	Evaluatie-instrument SENS-EO (2012)	77
4.	Verbinding tussen emotionele ontwikkeling en andere denkkaders	78
4.1	De draad (Gerrit Vignero)	78
4.2	Contextuele therapie (David De Corte)	81
4.3	Psychoanalyse (Steve Oosterlinck)	84
4.3.1	Afstemming op de subjectiviteit en het eigene	85
4.3.2	Afstemming op het vreemde en de ander	86
4.3.3	Afstemming op trauma en driftmatigheid	86
4.4	NMT-model Perry (Eva Kestens en Romina Cuadros Perez)	87
4.5	De oplossingsgerichte mindset (Chris Van Dam)	90
4.5.1	De gewenste situatie of toekomst	91
4.5.2	Wat werkt er al?	91
4.5.3	Problemen en beperkingen	92
4.5.4	Een respectvolle benadering	93
4.6	Gentle Teaching (Karel De Corte)	93
4.6.1	Wat is Gentle Teaching?	93
4.6.2	Mensvisie (filosofie)	94
4.6.3	Psychologie	95
4.6.4	(Ped)agogie	96
4.6.5	Conclusie	96
4.7	Nieuwe autoriteit/Geweldloos verzet (Goedele Hoefnagels & Marleen Schryvers)	97
4.8	AAIDD en Quality of Life (Claudia Claes): van 'visie' over 'modellen' naar de praktijk	99
4.8.1	Veranderde visie op verstandelijke beperking	100
4.8.2	Van theorie naar praktijk	101
4.8.3	Het ontwikkelingsdynamisch perspectief als een verbindend kader	102
4.8.4	Conclusie	102

5. Doorontwikkeling model van emotionele ontwikkeling: dynamische benadering (Aristo Ongena)	103
5.1 Waarom een dynamische doorontwikkeling?	103
5.2 Categoriale modellen: waarom gebruiken we ze?	104
5.3 Evoluties in het categoriaal denken binnen de cognitieve ontwikkelingen	105
5.4 Evoluties in het categoriaal denken binnen de emotionele ontwikkeling	107
5.5 Naar een meer dynamisch gebruik van emotionele ontwikkeling	110
5.6 Procesbeschrijving tot een dynamisch model	115
5.7 Een dynamisch model van emotionele ontwikkeling	115
5.8 Eerste ervaringen	118
5.9 Besluit	119
6. Kritische benadering van het ontwikkelingsdynamisch model	119
7. Aanbevelingen	121

Hoofdstuk 3

Assessment van emotionele ontwikkeling	123
<i>Els Ronsse & Bram Wijnhoven</i>	

1. Situering	123
2. Ruimere beeldvorming	123
3. Inschatten met behulp van methoden en schalen	124
3.1 Klinische inschatting	125
3.2 SEO-R ²	125
3.3 SEO-V ²	127
3.4 SEO-R ² Kleurenprofiel	130
3.5 VEO	131
3.6 SEO-screener	133
3.7 SCRASSVO	134
3.8 Meten is weten?	135
4. Aan de slag met de schalen	137
4.1 Informanten	137
4.2 Beoordelaar	138
5. Interpretatie van de resultaten	139
6. Tips en tricks	141
6.1 Vermijd het eindtotaal	141
6.2 Start met een positieve situatie	142
6.3 Hulpvragen	142

6.4	Enkele verhelderende reflecties over de verschillende domeinen	143
6.5	Inschalen is ook al een traject beginnen	145
7.	Verslag	145
8.	Aanbevelingen	147

Hoofdstuk 4

	Samen groeien: versterken van participatie van cliënt en context in het ondersteunen rond emotionele ontwikkeling	149
	<i>Lien Claes, Goedele Hoefnagels, Joris Marrecau, Aristo Ongena, Trees Vangansbeke & Nele Vermeulen</i>	

1.	Situering	149
2.	Wat ging vooraf?	151
3.	Hoe gingen we te werk?	154
3.1	Gesprekken met leden van 'Onze Nieuwe toekomst'	154
3.2	Groepsgesprek met jongeren van crisisgroep 'mArquee'	155
3.3	Brainstormtafels met hulpverleners over cliëntparticipatie	155
3.4	Gesprekken met familie en met hulpverleners over participatie van de context	156
3.5	Masterproeven over het thema participatie	156
4.	Participatie van cliënten	157
4.1	Ervaringen m.b.t. participatie van cliënten	157
4.1.1	Eigenaarschap	157
4.1.2	Privacy	158
4.1.3	Totaalbeleid	158
4.1.4	Inspireren en integreren	159
4.1.5	Drempels	160
4.2	Aanbevelingen	160
4.2.1	Participatie voorafgaand aan de inschatting	161
4.2.2	Participatie tijdens de inschatting	162
4.2.3	Participatie na de inschatting	166
5.	Participatie van het natuurlijk netwerk	170
5.1	Drempels en valkuilen, maar ook kansen	171
5.1.1	De afname duurt te lang	171
5.1.2	Vakjargon	171
5.1.3	Intens en confronterend	172
5.1.4	Overschatting/onderschatting	172
5.1.5	Niet alleen bij (grote) problemen	173
5.2	Positieve ervaringen en adviezen	173

5.2.1	Een goede duiding	173
5.2.2	Vertrekken vanuit de vragen en verhalen van de context	174
5.2.3	Erkenning – bevestiging	174
5.2.4	Traject op maat	174
5.2.5	Van inschatting naar ondersteuning	175
5.2.6	Afstemming en gedragenheid door de ruimere context	175
5.2.7	Visuele ondersteuning	176
5.3	Voorbeeld van een 'goede praktijk'	176
6.	Aanbevelingen	177

Hoofdstuk 5

Van inschatting naar ondersteuning 181

Pim Crevits, Leen De Neve, Lore Goethals, Marieke Jooren, Joris Marrecau & Saskia Switten

1.	Situering	181
2.	Hulpvraagtype 'Homeostase versus disregulatie'	185
2.1	Dynamiek van de cliënt: homeostase versus disregulatie	185
2.2	Perspectief van de omgeving: van noden en behoeften naar ondersteuning	187
2.2.1	Afstand en nabijheid: WE-dentity (Claes et al., 2012)	187
2.2.2	Structuur en grenzen	190
2.2.3	Activiteiten	193
2.2.4	Communicatie	196
2.2.5	Uit evenwicht	197
	Reflecties	199
3.	Hulpvraagtype 'Vertrouwen versus wantrouwen'	201
3.1	Dynamiek van de cliënt: vertrouwen versus wantrouwen	201
3.2	Perspectief van de omgeving: van noden en behoeften naar ondersteuning	202
3.2.1	Afstand en nabijheid: WE-dentity	202
3.2.2	Structuur en grenzen	209
3.2.3	Activiteiten	213
3.2.4	Communicatie	214
3.2.5	Uit evenwicht	217
	Reflecties	221
4.	Hulpvraagtype 'Autonomie versus afhankelijkheid'	223
4.1	Dynamiek van de cliënt: autonomie versus afhankelijkheid	223

4.2	Perspectief van de omgeving: van noden en behoeften naar ondersteuning	224
4.2.1	Afstand en nabijheid: beginnende I-dentity	224
4.2.2	Structuur en grenzen	229
4.2.3	Activiteiten	233
4.2.4	Communicatie	234
4.2.5	Uit evenwicht	235
	Reflecties	238
5.	Hulpvraagtype 'Initiatief versus geremdheid'	238
5.1	Dynamiek van de cliënt: initiatief versus geremdheid	238
5.2	Perspectief van de omgeving: van noden en behoeften naar ondersteuning	239
5.2.1	Afstand en nabijheid: I-dentity	239
5.2.2	Structuur en grenzen	243
5.2.3	Activiteiten	245
5.2.4	Communicatie	245
5.2.5	Uit evenwicht	249
	Reflecties	250
6.	Hulpvraagtype 'Zelfvertrouwen versus minderwaardigheid'	252
6.1	Dynamiek van de cliënt: zelfvertrouwen versus minderwaardigheid	252
6.2	Perspectief van de omgeving: van noden en behoeften naar ondersteuning	253
6.2.1	Afstand en nabijheid: I-dentity	253
6.2.2	Structuur en grenzen	255
6.2.3	Activiteiten	256
6.2.4	Communicatie	257
6.2.5	Uit evenwicht	260
	Reflecties	261
7.	Fases 6 en 7	263
8.	Aanbevelingen	263
8.1	De kracht van de persoon en zijn netwerk	264
8.2	Altijd advies op maat	264
8.3	Beeldvorming en meedenken	265
8.4	Kies je als organisatie voor Emotionele Ontwikkeling?	265
8.5	Samen blijven zoeken – in de kwetsbaarheid zit kracht	266
8.6	We staan zelf mee op de foto	267
8.7	Wanneer kiezen we voor dit kader?	268

Hoofdstuk 6	
Algemeen besluit	269
Bijlagen	271
Bijlage 1. Werkmodellen emotionele ontwikkeling dynamisch	271
Bijlage 2. Voorbeeldverslag Karen	273
Bijlage 3. Voorbeeldverslag Anna	280
Bijlage 4. Voorbeeldverslag Cynthia	284
Literatuurlijst	291
Lijst van auteurs	303